

KOMISJA EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 6.8.2012 r.
COM(2012) 444 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA RADY I PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

Sprawozdanie roczne 2012 na temat polityki Unii Europejskiej w zakresie rozwoju i pomocy zewnętrznej oraz jej realizacji w 2011 r.

{SWD(2012) 242 final}

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA RADY I PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

Sprawozdanie roczne 2012 na temat polityki Unii Europejskiej w zakresie rozwoju i pomocy zewnętrznej oraz jej realizacji w 2011 r.

NOWE WYZWANIA

Rok 2011 był rokiem reagowania na nowe wyzwania i poszukiwania nowych odpowiedzi na wyzwania już istniejące. W trakcie arabskiej wiosny ruchy społeczne w południowych krajach ościennych UE wzywały do większej demokracji i sprawiedliwości społecznej. W trakcie zachodzenia zmian w świecie arabskim pomoc humanitarna UE i środki ochrony ludności były dostosowywane za pomocą konkretnych strategii i dostosowanych do potrzeb tych krajów środków pomocy, które miały na celu wspieranie trwałych reform i rozwoju gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu. W Afryce subsaharyjskiej Sudan Południowy, będący najmłodszym państwem na świecie, otrzymał na wstępie pakiet pomocy UE.

Jako największy dawca pomocy na świecie finansujący ponad 50% światowej oficjalnej pomocy rozwojowej (ODA), UE i jej państwa członkowskie potwierdziły swoje długoterminowe zaangażowanie na rzecz walki z ubóstwem. W komunikacie zatytułowanym „Zwiększanie wpływu unijnej polityki rozwoju - Program działań na rzecz zmian”¹ – podkreślono zaangażowanie w pomoc na rzecz ograniczania ubóstwa, wsparcia demokracji, dobrych rządów i trwałego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz w niesienie pomocy tam, gdzie jest ona najbardziej potrzebna i gdzie może mieć największy wpływ. Miało to szczególnie wydzźwięk ze względu na trudną sytuację gospodarczą w strefie euro. W listopadzie 2011 r. podczas forum wysokiego szczebla w Pusanie w Korei Południowej, które było najważniejszym światowym spotkaniem poświęconym kwestiom pomocy na rzecz rozwoju, również zwrócono szczególną uwagę na znaczenie większej skuteczności i koordynacji oraz przekazywania pomocy za pośrednictwem systemów krajowych. Programowi działań na rzecz zmian towarzyszył komunikat określający przyszłe podejście do wsparcia budżetowego UE na rzecz państw trzecich², które jest jednym z najważniejszych instrumentów UE służących zwiększeniu oddziaływania pomocy i osiągnięciu lepszych wyników. Nowe wnioski dotyczące finansowania pomocy zewnętrznej i rozwoju, które zawierały zarys wydatków na potrzeby nowych priorytetów, zostały opublikowane w grudniu 2011 r. jako część wieloletnich ram finansowych (2014-2020).

Plan działań na rzecz zmian – modernizacja unijnej polityki rozwoju

Dwa fundamentalne elementy programu działań na rzecz zmian to z jednej strony prawa człowieka, demokracja i dobre rządy, a z drugiej trwały wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu. Trwały wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu będzie stymulowany przez promowanie włączenia społecznego i rozwoju społecznego, godnej pracy, przedsiębiorczości i integracji regionalnej, zrównoważonego rolnictwa, dostaw energii i zapewnienia dostępu do energii. Zaproponowano zróżnicowane podejście. Oznacza to, że na podstawie kolejnych wieloletnich ramach finansowych UE wysokość pomocy przekazywanej niektórym krajom – w szczególności tym, które są obecnie pełnoprawnymi

¹ COM(2011) 637 final.

² COM(2011) 638 final.

darczyńcami – będzie niższa lub w ogóle nie otrzymają one pomocy, za to zostaną im zaoferowane alternatywne formy współpracy. To nowe podejście stworzy UE znacznie lepsze możliwości wspierania i obrony podstawowych wartości oraz zobowiązań międzynarodowych względem krajów sąsiadujących, w szczególności krajów na drodze do przystąpienia oraz przechodzących transformację, jak i krajów najuboższych i najbardziej podatnych na zagrożenia na całym świecie.

Nową politykę cechuje ponadto zwiększenie koordynacji działań donatorów, w szczególności państw członkowskich UE, co ma zapobiec powielaniu działań oraz zapewnić większą spójność i wpływ. Priorytetem UE będą sektory mogące znacząco wpłynąć na zmniejszenie poziomu ubóstwa – sprawowanie rządów, opieka społeczna, opieka zdrowotna, edukacja, zatrudnienie, rolnictwo i energia. W przyszłości dwustronna pomoc dla poszczególnych państw będzie obejmować nie więcej niż trzy sektory³. Nowa polityka obejmuje również innowacyjne narzędzia, takie jak łączenie dotacji i pożyczek oraz udział sektora prywatnego.

W kontekście rewizji mandatu zewnętrznego Europejskiego Banku Inwestycyjnego Komisja bada możliwości ustanowienia unijnej platformy na rzecz współpracy i rozwoju, mając na uwadze optymalizację mechanizmów łączenia dotacji i pożyczek w regionach zewnętrznych⁴.

Energia przyczynia się do ograniczania ubóstwa

Energia ma duże znaczenie dla ograniczania ubóstwa – pomaga zaspokoić podstawowe potrzeby człowieka, takie jak gotowanie, ochrona zdrowia, mieszkalnictwo, komunikacja i godna praca. Jest również czynnikiem mającym wpływ na generowanie przychodu, ponieważ otwiera nowe możliwości dla przedsiębiorców. Dzięki ok. 2 mld EUR dotacji przyznanych sektorowi energetycznemu w krajach rozwijających się w ciągu ostatnich siedmiu lat, UE odgrywa wiodącą rolę w zakresie wyposażania w energię na świecie. UE wykorzystuje takie instrumenty, jak Fundusz Energetyczny AKP-UE, program Afryka-UE w zakresie energii ze źródeł odnawialnych oraz fundusz powierniczy na rzecz infrastruktury w Afryce, do finansowania projektów indywidualnych na całym kontynencie afrykańskim. Komisja dąży do zwiększenia finansowania dla tego sektora przez włączenie do przyszłych projektów sektora prywatnego i banków rozwoju. Europejski komisarz ds. rozwoju bierze udział w pracach grupy wysokiego szczebla w sprawie zrównoważonej energii dla wszystkich, ustanowionej przez Sekretarza Generalnego ONZ Bana Ki-Moona, która poszukuje możliwości uruchamiania funduszy ze wszystkich sektorów społecznych, aby zasilić programy w dziedzinie energii. Energia jest również istotnym sektorem w programie działań na rzecz zmian.

Wsparcie budżetowe jako narzędzie zmian

W następstwie komunikatu na temat nowego podejścia do wsparcia budżetowego UE, opublikowanego równocześnie z wnioskami w sprawie programu działań na rzecz zmian w październiku 2011 r., wzrosło znaczenie stosowania wsparcia budżetowego jako czynnika zmian. Wsparcie budżetowe obejmuje dialog polityczny, transfery finansowe na rachunek skarbu państwa krajów partnerskich, ocenę wyników i budowanie zdolności w oparciu o partnerstwo i wzajemną rozliczalność. Nowe podejście powinno umożliwić większe zróżnicowanie operacji wsparcia budżetowego, dzięki czemu UE będzie mogła lepiej reagować na sytuację polityczną, gospodarczą i społeczną w krajach partnerskich. UE położy

³ Być może z wyjątkiem krajów kandydujących i potencjalnych krajów kandydujących do członkostwa w UE, otrzymujących środki z Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej (IPA).

⁴ Decyzja 1080/2011/UE.

większy nacisk na wzajemną rozliczalność oraz wspólne zaangażowanie na rzecz praw człowieka, demokracji i państwa prawa, jak również na przejrzystość i skuteczny nadzór budżetu.

Nowe ramy finansowe

Przedłożone w czerwcu 2011 r. wnioski Komisji dotyczące wieloletnich ram finansowych (WRF) na lata 2014 – 2020 opierały się na wnioskach dotyczących „Budżetu z perspektywy Europy 2020”⁵, w których zwrócono uwagę na obszary, gdzie UE mogłaby odgrywać ważną rolę w coraz bardziej zglobalizowanym świecie. UE podtrzymuje swoje zaangażowanie na rzecz realizacji MCR oraz osiągnięcie zakładanego poziomu oficjalnej pomocy rozwojowej (ODA) w wysokości 0,7% dochodu narodowego brutto (DNB) do 2015 r. Aby przyczynić się do osiągnięcia tych celów, zaproponowano zwiększenie finansowania działań zewnętrznych w ramach budżetu z kwoty 56,8 mld EUR do 70 mld EUR i zwiększenie upowszechnienia innowacyjnych instrumentów finansowych (takich jak pożyczki, gwarancje, kapitał własny, a także instrumenty umożliwiające podział ryzyka), ukierunkowanych na mobilizację prywatnych inwestycji oraz wzmocnienie instytucji w krajach będących beneficjentami. Pula Europejskiego Funduszu Rozwoju (EFR) na rzecz 79 państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku (AKP) miałaby zostać zwiększona z 23 mld EUR na okres sześciu lat do 30,3 mld EUR na okres siedmiu lat (w cenach z 2011 r.), a środki na nią powinny nadal pochodzić bezpośrednio od państw członkowskich UE.

Wspólny proces podejmowania decyzji

Rok 2011 był pierwszym rokiem działania nowej Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych (ESDZ) podlegającej Wysokiemu Przedstawicielowi Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa („Wysoki Przedstawiciel”). W 2011 r. ESDZ przede wszystkim współpracowała ze służbami Komisji przy działaniach w reakcji na kryzys w Libii i Tunezji oraz przy opracowywaniu wniosków dotyczących nowych wieloletnich ram finansowych. Światowa sieć 140 delegatur UE odpowiada za działania polityczne, dyplomatyczne oraz związane z politykami UE i stanowi pomoc dla państw członkowskich dzięki np. wspólnej sprawozdawczości. W sytuacji gdy krajowe służby dyplomatyczne stopniowo zmniejszają zasoby, by skoncentrować się na innych priorytetach, wartość dodana delegatur UE polega na zapewnianiu właściwej reprezentacji UE na całym świecie. Nie chodzi o zastąpienie krajowych służb dyplomatycznych, lecz raczej bardziej oszczędne i efektywne wykorzystanie zasobów oraz wzmocnienie globalnej roli UE.

Arabska wiosna – wsparcie dla południowych sąsiadów

W marcu 2011 r. UE potwierdziła gotowość pomocy ludności w południowym regionie Morza Śródziemnego w osiągnięciu większego poszanowania praw człowieka, demokracji i lepszego życia. UE zaoferowała południowym sąsiadom „Partnerstwo na rzecz demokracji i wspólnego dobrobytu” w kontekście europejskiej polityki sąsiedztwa (EPS). Jego zasadą jest podejście oparte na zachętach, mające na celu wspieranie partnerów, którzy zobowiązali się po podjęciu reform i zacieśnienie powiązań między podejściem w ramach polityki a programami pomocy finansowej. Doprowadziło ono do reorientacji 600 mln EUR w południowych krajach sąsiedzkich na cele określone w partnerstwie: proces transformacji demokratycznej; partnerstwo z obywatelami i społeczeństwem obywatelskim oraz trwały wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu.

⁵ COM(2011) 500 final.

Dodatkowy 1 mld EUR z budżetu UE zostanie udostępniony krajom partnerskim objętym EPS na potrzeby realizacji nowego wspólnego komunikatu z maja 2011 r., zatytułowanego „Nowa koncepcja działań w obliczu zmian zachodzących w sąsiedztwie”. Największa część tych dodatkowych zasobów (670 mln EUR) zostanie przekazana za pośrednictwem dwóch programów: programu SPRING (wsparcie na rzecz partnerstwa, reform i wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu) w południowych krajach sąsiedzkich (540 mln EUR na lata 2011-2013) oraz programu na rzecz integracji i współpracy w ramach Partnerstwa Wschodniego (EaPIC) (130 mln EUR na lata 2012 – 2013).

Pozostała część tych funduszy została przeznaczona przede wszystkim na programy na rzecz edukacji (Tempus, Erasmus Mundus itd.) oraz wsparcie dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego i podmiotów niepaństwowych. Utworzono Instrument na rzecz Społeczeństwa Obywatelskiego Krajów Sąsiedztwa, który służy rozwijaniu zdolności do wspierania reform i zwiększenia odpowiedzialności publicznej zarówno we wschodnim, jak i południowym sąsiedztwie UE, i którego budżet na rok 2011 wynosi 26,4 mln EUR. Przygotowano również program na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa inwestycji w regionie Morza Śródziemnego, który ma pomóc sprostać przełomowym wydarzeniom arabskiej wiosny.

Na całym świecie

Aby zacieśnić stosunki z krajami na całym świecie w 2011 r. UE wykorzystywała i pogłębiała pełen zakres istniejących umów o współpracy handlowej i stowarzyszeniu oraz wyspecjalizowanych instrumentów.

W związku z ogłoszeniem niepodległości przez Sudan Południowy w lipcu 2011 r. UE otworzyła nową delegaturę w Jubie w Sudanie Południowym. Jako wyraz poprawy koordynacji i spójności pomocy państwa członkowskie UE i Komisja wspólnie zaprogramowały w jednym dokumencie strategicznym na lata 2011-2013 kwotę 800 mln EUR, ze szczególnym przeznaczeniem na zdrowie, edukację, rozwój obszarów wiejskich, promowanie praworządności i poprawę dostępu do wody i urządzeń sanitarnych. 200 mln EUR z tej kwoty pochodziło z EFR.

Wydarzenia w Afryce Północnej miały również zarówno krótko-, jak i potencjalnie długoterminowe skutki dla krajów sąsiadujących na południu, zwłaszcza dla regionu Sahelu i krajów ościennych. Unia Europejska zareagowała na wnioski o natychmiastowe wsparcie na rzecz stabilizacji w tym regionie za pomocą Instrumentu na rzecz Stabilności, w tym poprzez zapewnienie środków na utrzymanie i zaspokojenie innych potrzeb imigrantów powracających (szczególnie z Libii) i innych osób. „Strategia na rzecz bezpieczeństwa i rozwoju w krajach Sahelu” stanowiła odpowiedź na dalekosiężne skutki związane z bezpieczeństwem i rozwojem w regionie. Wstępny pakiet pomocy w wysokości 150 mln EUR został podzielony pomiędzy Mali, Mauretanię i Niger z przeznaczeniem na wspieranie rozwoju i systemu rządzenia, w tym wzmocnienie systemów sądownictwa. W regionie utrzymują się liczne i powiązane ze sobą problemy: skrajne ubóstwo, skutki zmiany klimatu, częste kryzysy żywnościowe, gwałtowny wzrost liczby ludności, kruche zarządzanie, korupcja, nierozwiązane napięcia wewnętrzne, ryzyko ekstremizmu odwołującego się do przemocy i radykalizacji postaw, nielegalny handel i zagrożenia dla bezpieczeństwa powodowane przez terroryzm.

Kryzysy żywnościowe w Rogu Afryki okazały się być jednym z największych wyzwań w tym regionie w 2011 r. UE przekazała dodatkowe środki dla Etiopii (13,75 mln EUR),

Dżibuti (ok. 4,5 mln EUR) i Somalii (25 mln EUR). W listopadzie 2011 r. uzgodniono nowe ramy strategiczne na rzecz Rogu Afryki, na mocy których powołano pierwszego w historii przedstawiciela UE ds. Rogu Afryki. Do jego pierwszych zadań należeć będzie przede wszystkim rozwiązanie problemów w Somalii i szybko szerzącego się piractwa w regionie. UE zwiększyła również pomoc dla Wybrzeża Kości Słoniowej, przyznając 125 mln EUR na wsparcie wysiłków nowych władz po przewodnictwem prezydenta Alassana Outtary na rzecz przywrócenia stabilności politycznej i gospodarczej. Poczyniono również postępy w realizacji drugiego planu działania w ramach wspólnej strategii Afryka-UE oraz ośmiu partnerstw tematycznych. Platforma Afryka-UE na rzecz dialogu w dziedzinie sprawowania rządów i praw człowieka przedłożyła propozycje dotyczące zarządzania zasobami naturalnymi w sytuacjach konfliktów i sytuacjach pokonfliktowych, które stanowią wsparcie środków ostatnio podejmowanych przez UE w zakresie zwiększenia przejrzystości działań europejskich w dziedzinie przemysłu wydobywczego i leśnictwa w Afryce.

W 2011 r. skupiano się bardzo na wschodnim sąsiedztwie, gdzie UE jest postrzegana jako partner oraz katalizator reform i możliwości gospodarczych. Podczas drugiego szczytu partnerstwa wschodniego w Warszawie w dniach 29-30 września 2011 r. UE i jej wschodni sąsiedzi odnowili swoje wzajemne zobowiązania. UE obiecała partnerom zaangażowanym w przeprowadzenie reform dodatkowe zasoby w wysokości do 130 mln EUR na lata 2012 – 2013. W wyniku zorganizowanej przez Ukrainę międzynarodowej konferencji upamiętniającej 25. rocznicę awarii elektrowni jądrowej w Czarnobylu przekazano kolejne 550 mln EUR dla programu umieszczenia nowej bezpiecznej powłoki ochronnej oraz ochrony ludności i środowiska przed zagrożeniami związanymi z uszkodzoną powłoką ochronną reaktora nr 4. UE zobowiązała się do przekazania dodatkowej kwoty 110 mln EUR w ramach Instrumentu Współpracy w dziedzinie Bezpieczeństwa Jądrowego.

W Azji Środkowej UE postrzegana jest zarówno jako ścisły sojusznik polityczny i godny zaufania partner, na którym można polegać w trakcie zapoczątkowanego właśnie trudnego procesu transformacji, jak i partner oferujący możliwości gospodarcze. Na spotkaniu ministrów spraw zagranicznych z UE i Azji Środkowej w Taszkencie w dniu 7 kwietnia 2011 r. obaj partnerzy potwierdzili swoje zaangażowanie w realizację celów i wdrożenie strategii UE/Azja Środkowa, przy pomocy zasobów na lata 2012-2013 z przeznaczeniem na zasadnicze reformy polityczne i społeczno-gospodarcze.

W trakcie szczytu UE-Ameryka Łacińska/Karaiby (LAC), który odbył się w maju 2010 r. w Madrycie, zasygnalizowano zacieśnienie stosunków politycznych w regionie Ameryki Łacińskiej i Karaibów. Z Ameryką Centralną zawarto pierwszą w historii umowę o stowarzyszeniu regionalnym. Weszła w życie wielostronna umowa handlowa z Kolumbią i Peru. Dokonano również postępów w negocjacjach między UE a wspólną organizacją rynku Ameryki Centralnej MERCOSUR w sprawie układu o stowarzyszeniu. W listopadzie 2011 r. otwarto także siedzibę fundacji UE-Ameryka Łacińska i Karaiby w Hamburgu w Niemczech.

UE pogłębiła również stosunki z krajami Stowarzyszenia Narodów Azji Południowo-Wschodniej (ASEAN) oraz zacieśniała stosunki dwustronne z władzami dziesięciu członków tego stowarzyszenia poprzez negocjacje i wdrożenie dwustronnych umów o partnerstwie i współpracy oraz umów o wolnym handlu (FTA). Jednym z niezwykle pomyślnych projektów finansowanych przez UE dla całego regionu Azji jest projekt SWITCH Azja – wielostronny program, który ma na celu promowanie wzorców zrównoważonej produkcji i konsumpcji oraz finansowanie szeregu mniejszych projektów na całym kontynencie. Przyczynia się on do zmniejszenia ubóstwa i poprawy jakości życia (MCR 1 i 7) oraz propaguje zieloną gospodarkę.

W regionie Karaibów przeprowadzono działania następcze w odniesieniu do znacznej liczby inicjatyw rozpoczętych w 2010 r. Ostateczny projekt wspólnej strategii UE-Karaiby, omawiany podczas szczytu UE-CARIFORUM w 2010 r., jest gotowy do przyjęcia i ma zostać przedstawiony w 2012 r. Posunęła się realizacja umowy o partnerstwie gospodarczym między UE a CARIFORUM. Długo oczekiwany fundusz powierniczy na rzecz infrastruktury na Karaibach został zatwierdzony przez Komitet EFR pod nazwą Karaibski Instrument Inwestycyjny, który ma zostać uruchomiony w 2012 r.

Zmiana klimatu jest najistotniejszym zagrożeniem dla regionu Pacyfiku i podważa zdolność tego regionu do osiągnięcia milenijnych celów rozwoju. W następstwie inicjatywy dotyczącej zmiany klimatu podjętej przez UE i region Pacyfiku w grudniu 2010 r. komisarz UE ds. rozwoju spotkał się z ministrami z państw regionu Pacyfiku na regionalnej konferencji wysokiego szczebla (Vanuatu, marzec 2011 r.), która zaowocowała zwiększeniem zaangażowania we współpracę na rzecz rozwoju przynoszącą widoczne skutki i mającą na celu przeciwdziałanie skutkom zmiany klimatu, ograniczanie ubóstwa, wspieranie praw człowieka, demokracji i równouprawnienia płci, jak również osiągnięcie wszystkich milenijnych celów rozwoju. Wspólny komunikat zatytułowany „W kierunku odnowionego Partnerstwa na rzecz rozwoju między UE a regionem Pacyfiku” ma zostać przedstawiony przez Komisję i Wysokiego Przedstawiciela w 2012 r.

W 2011 r. UE nadal odgrywała wiodącą rolę w globalnej walce ze zmianą klimatu, dążąc do postępów w międzynarodowych negocjacjach dotyczących kwestii zmiany klimatu. UE zrealizowała swoje zobowiązania do dostarczenia szybkiej pomocy finansowej i zintensyfikowała działania dyplomatyczne dotyczące klimatu podczas przygotowań do konferencji ONZ w sprawie klimatu, która odbyła się w Durbanie w Republice Południowej Afryki w listopadzie 2011 r.

UE zasila projekty dotyczące obiektów inżynierii wodnej

Między 2004 r. a 2012 r. w ramach stworzonego przez UE Funduszu Wodnego AKP-UE współfinansowano 272 projekty na rzecz poprawy zaopatrzenia w wodę, higieny i warunków sanitarnych oraz gospodarki wodnej w krajach AKP. Instrument dysponował pierwotnie pulą 700 mln EUR ze środków UE oraz dotacją 12 mln EUR przekazaną przez rząd hiszpański.

Szersza europejska inicjatywa na rzecz wody, zapoczątkowana w 2002 r., nadal dąży do zmobilizowania środków z różnych źródeł na rzecz dostępu do wody i usług sanitarnych. Od 2004 r. UE pomogła już ponad 32 mln osób uzyskać dostęp do ulepszonego zaopatrzenia w wodę i ponad 9 mln osób do urządzeń sanitarnych. W oparciu o osiągnięcia europejskiej inicjatywy na rzecz wody i Funduszu Wodnego UE-AKP, UE będzie w dalszym ciągu wspierać współpracę międzynarodową oraz propagować innowacyjne podejście do wzmacniania powiązań między sektorem gospodarki wodnej a innymi sektorami, takimi jak rolnictwo i energia.

W programie działań na rzecz zmian Komisja podkreśliła, że nowa polityka powinna przyczynić się do rozwiązania problemu nierówności, a w szczególności zapewnienia osobom ubogim lepszego dostępu do ziemi, wody i energii, bez szkody dla środowiska naturalnego. Komisja zobowiązała się do przekazania około 3 mld EUR na rzecz działalności związanej z gospodarką wodną i usługami sanitarnymi w latach 2003–2010. W tym czasie pomoc rozwojowa UE dla sektora wodno-sanitarnego wzrosła niemal trzykrotnie.

Milenijne cele rozwoju

Sprawozdanie roczne 2011 zawiera szczegółowe informacje na temat sposobu wykorzystania przez UE poszczególnych projektów i programów do osiągnięcia milenijnych celów rozwoju na wszystkich kontynentach i we wszystkich regionach. UE stworzyła programy i opracowała specjalne instrumenty mające pomóc w osiągnięciu MCR, w tym tych MCR, których realizacja jest najmniej zaawansowana, jak ograniczenie umieralności dzieci i matek. Pod koniec 2011 r. zatwierdzono pierwszą transzę unijnej inicjatywy w zakresie MCR o wartości 1 mld EUR, zainicjowanej we wrześniu 2010 r. Koncentruje się ona na krajach, które mają największe zaległości w realizacji MCR. Unijny instrument żywnościowy ma pomóc poprawić bezpieczeństwo żywnościowe i jakość odżywiania. Do końca 2011 r. z tego instrumentu UE, który dysponuje pulą 1 mld EUR, sfinansowano 134 projekty realizowane przez organizacje pozarządowe i agencje państw członkowskich UE, 69 projektów realizowanych przez organizacje międzynarodowe, trzy projekty regionalne i 10 środków wsparcia budżetowego.

Program działań na rzecz zmian włącza kwestie zrównoważonego rolnictwa, bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia w zakres unijnej współpracy na rzecz rozwoju. Z myślą o udzielaniu państwom pomocy w osiągnięciu MCR 3 dotyczącego równości płci, unijny program tematyczny „Inwestowanie w ludzi”, sfinansował w 2011 r. dwie znaczące inicjatywy na rzecz równouprawnienia płci: program dotyczący równouprawnienia społecznego i gospodarczego kobiet oraz nowy program ONZ dotyczący zwiększenia odpowiedzialności za finansowanie działań na rzecz równości płci.

Wzmocnienie poszanowania praw człowieka i dobrych rządów

W 2011 r. UE korzystała z całego wachlarza zewnętrznych instrumentów i polityk w celu promowania i ochrony praw człowieka i dobrych rządów oraz w celu zwalczania nierówności płci. W grudniu 2011 r. Komisja oraz Wysoki Przedstawiciel przedstawili wspólny komunikat zatytułowany „Prawa człowieka i demokracja w centrum działań zewnętrznych UE – dążenie do bardziej skutecznego podejścia”⁶. Komunikat, który potwierdza podejście UE do praw człowieka, ma również na celu dostosowanie propagowania praw człowieka do lokalnych warunków i określa sposoby jak najlepszego wykorzystania znaczenia UE jako całości w tej dziedzinie. W ramach wniosków w sprawie nowych WRF zasilony zostanie Europejski Instrument na rzecz Demokracji i Praw Człowieka, co obejmuje również wniosek w sprawie zwiększenia wsparcia na rzecz społeczeństwa obywatelskiego na całym świecie.

Problem obrzezania kobiet

Współpraca UE z Funduszem Narodów Zjednoczonych na rzecz Dzieci (UNICEF) odniosła olbrzymi sukces w zmniejszaniu liczby kobiet poddanych okaleczeniu narządów płciowych i liczby małżeństw dzieci, które naznaczają życie wielu dziewcząt. Wdrożony przez UNICEF program otrzymał łącznie 3 991 000 EUR z funduszy UE w latach 2008 – 2012. Program ukierunkowany na Egipt, Erytreę, Etiopię, Senegal, Sudan i Indie koncentrował się na zmianie społecznych norm i postaw poprzez prowadzenie za pośrednictwem szanowanych lokalnych liderów społecznych edukacji i dyskusji o tych delikatnych kwestiach na poziomie jak najbliższym obywatelowi w społecznościach wiejskich. Dzięki temu ostrożnemu podejściu Senegal najprawdopodobniej będzie pierwszym krajem, który zadeklaruje zarzucenie tych tradycyjnych praktyk.

Perspektywy

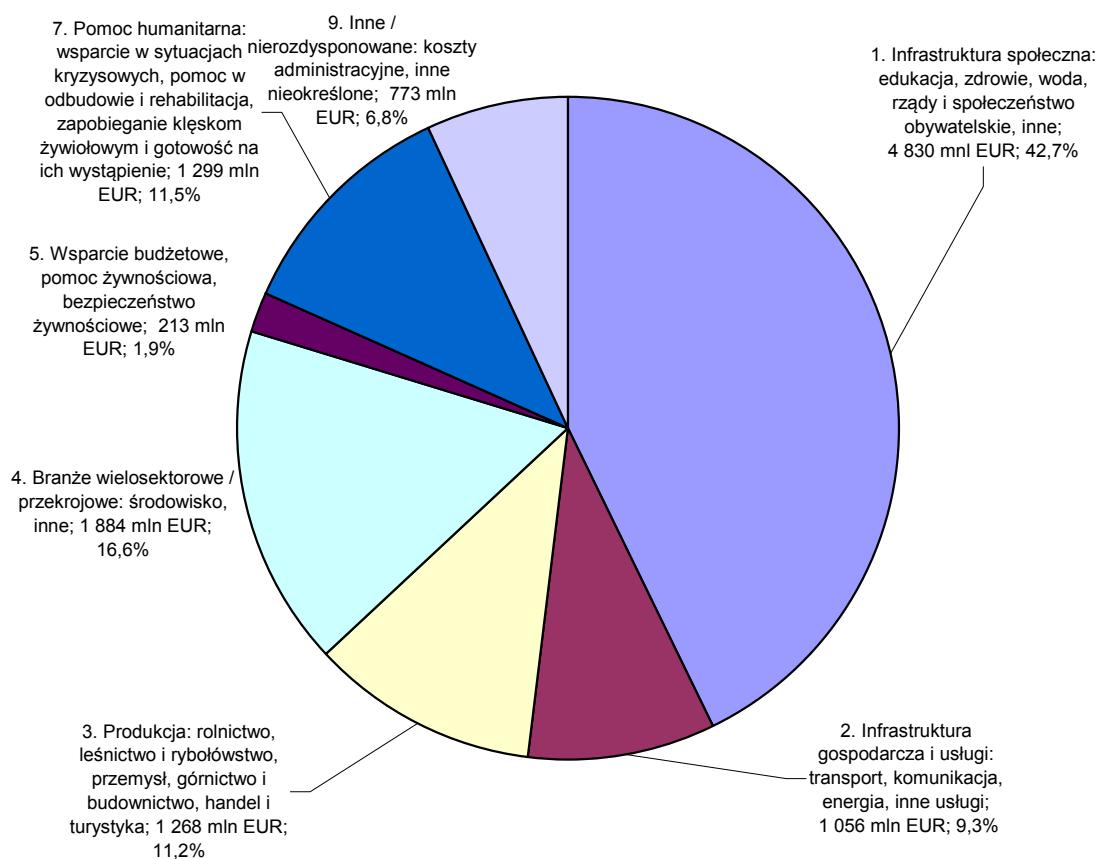
⁶ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0886:FIN:PL:PDF>.

Program działań na rzecz zmian i związane z nim wnioski w sprawie wsparcia budżetowego są wyrazem aktualizacji unijnej polityki zewnętrznej i polityki rozwoju w dążeniu do sprostania wyzwaniom w szybko zmieniającym się świecie. Taki unowocześniony program ma na celu ukierunkowanie współpracy na rzecz rozwoju na pomoc na rzecz poszanowania praw człowieka, demokracji, dobrych rządów i trwałego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu. Ważne dziedziny w tym kontekście to zrównoważone rolnictwo, bezpieczeństwo żywnościowe, zrównoważona energia, zwiększenie roli sektora prywatnego jako partnera na rzecz rozwoju, godna praca i poziom ochrony socjalnej.

Istnieje porozumienie co do tego, że UE może usprawnić swoje narzędzia na rzecz wspierania trwałych zmian w społeczeństwach w okresie transformacji, dostosowując je do sytuacji i potrzeb poszczególnych państw. Kraje o niskich dochodach są szczególnie wrażliwe na wstrząsy zewnętrzne. W dążeniu do przyczynienia się do budowania odporności na wstrząsy, wspólne komunikaty przedstawione w 2011 r. proponowały większe skupienie się na mobilizacji dochodów wewnętrznych, wzmocnieniu sieci zabezpieczeń społecznych, zwiększeniu efektywności wydatków publicznych, a także środkach służących zróżnicowaniu gospodarek. Musi jednak upłynąć trochę czasu, zanim odczujemy wszystkie korzyści płynące z tej polityki. Komisja zbada również możliwości zastosowania innowacyjnych projektów, takich jak SPRING, w innych regionach świata.

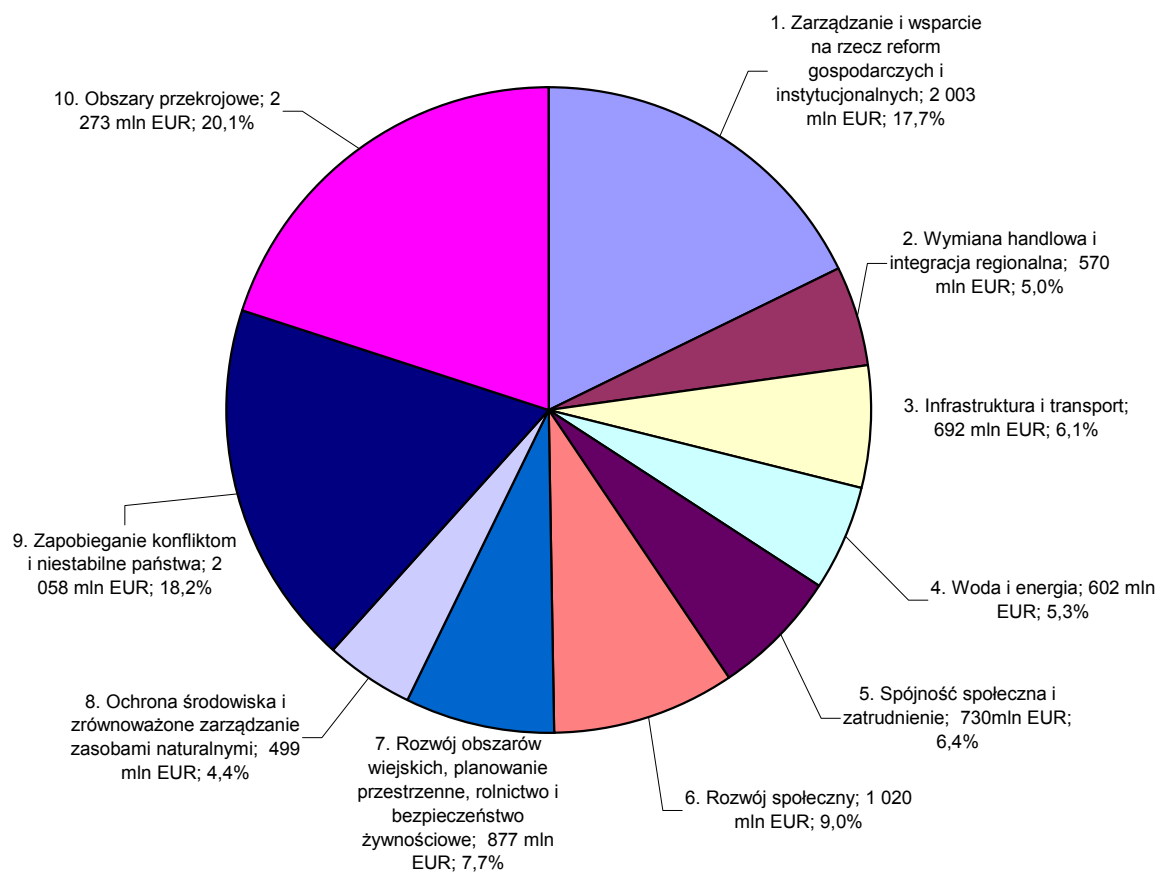
Konieczne są krótkoterminowe mechanizmy, aby pomóc krajom rozwijającym się w odpowiedzi na wyzwania gospodarcze i wpływ finansowy wstrząsów zewnętrznych. W oparciu o zdobyte doświadczenia we wdrażaniu instrumentu FLEX, instrumentu żywnościowego oraz doraźnego mechanizmu FLEX stosowanego w przypadku podatności na zagrożenia (V-FLEX), który jest instrumentem przeznaczonym dla krajów borykających się z obniżeniem koniunktury gospodarczej, Komisja przygotowuje dodatkowe mechanizmy łagodzenia skutków tego rodzaju zdarzeń. Osiągnięcie milenijnych celów rozwoju, oraz przedstawione w przyszłości ramy pozostaną kluczowym zagadnieniem w 2012 r. w związku z nadchodzącym przeglądem MCR ONZ w 2013 r.

Tabela 1: Podział sektorowy

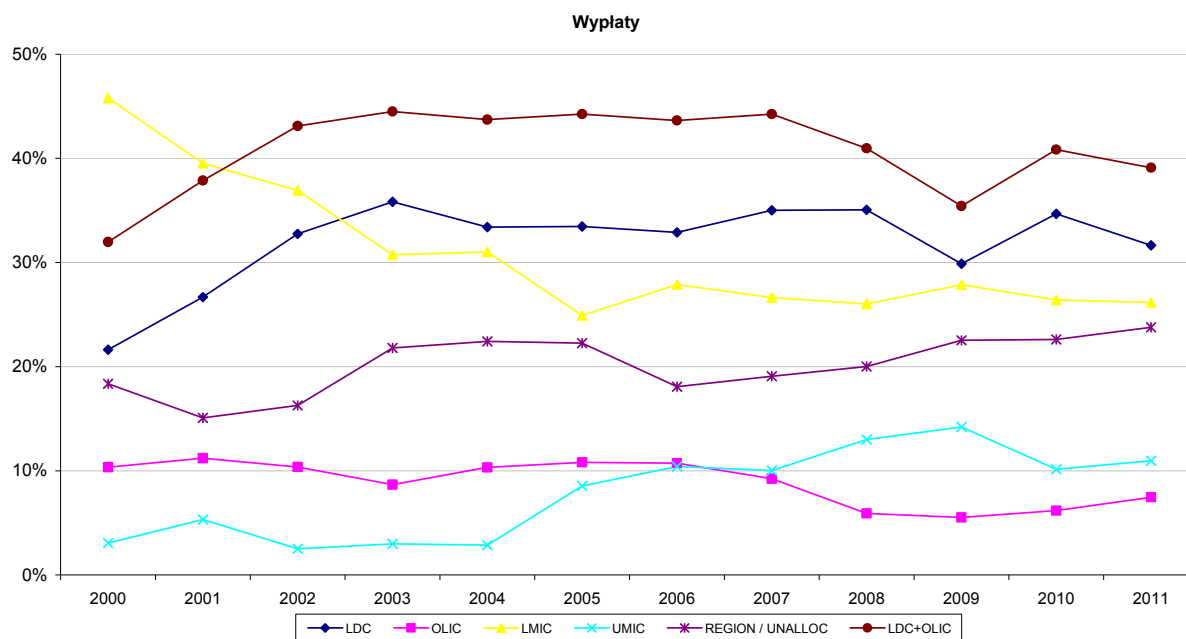
Zobowiązania w 2011 r., w milionach EUR
Środki ODA, którymi zarządza Komisja Europejska

Tabela 2: Konsensus europejski: obszary współpracy UE na rzecz rozwoju

Zobowiązania w 2011 r. w mln EUR
 Środki ODA, którymi zarządza Komisja Europejska

Tabela 3a: Nacisk na ograniczenie ubóstwa w latach 2000-2011

LDC : kraje najsłabiej rozwinięte

OLIC : inne kraje o niskich dochodach

LMIC : kraje o średnio-niskich dochodach

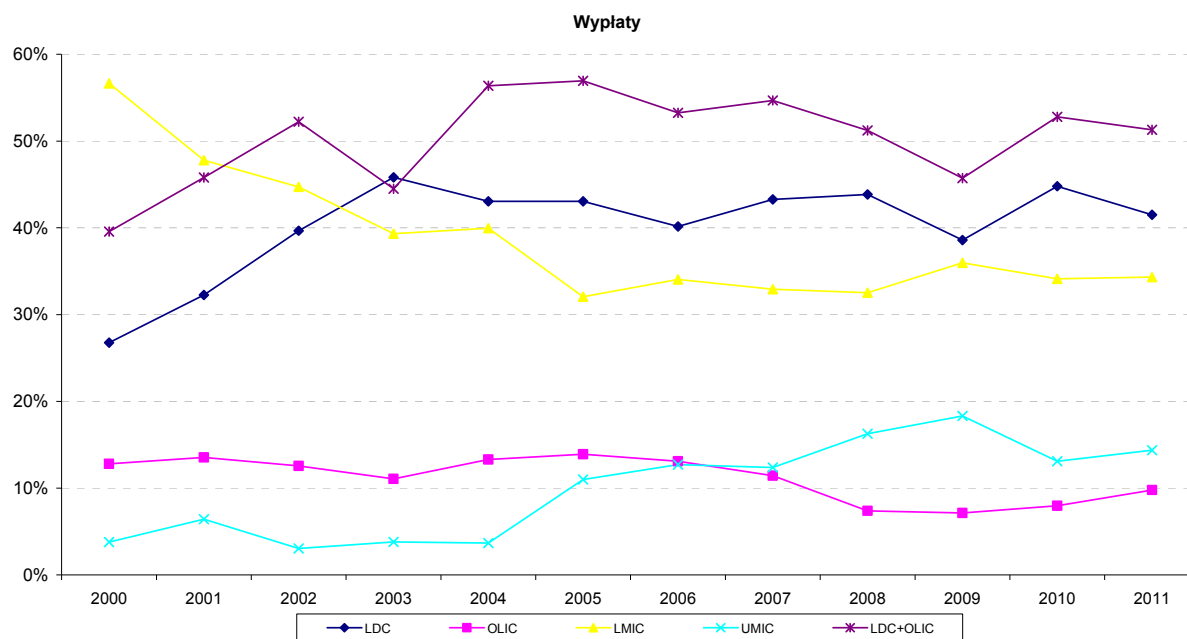
UMIC : kraje o średnio-wysokich dochodach

REGION / UNALLOC : programy regionalne i środki nierozdysponowane

Z programów w ramach „Region/Unalloc.” korzystają również kraje najuboższe LDC+OLIC.

W nowym wykazie DAC, który wszedł w życie w 2008 r., kilka krajów OLIC zaliczono do kategorii LMIC, a są to: Kamerun, Republika Zielonego Przylądka, Indie, Republika Mołdowy, Mongolia, Nikaragua i Republika Konga.

Tabela 3b: Nacisk na ograniczanie ubóstwa w latach 2000-2011

LDC : kraje najslabiej rozwinięte

OLIC : inne kraje o niskich dochodach

LMIC : kraje o średnio-niskich dochodach

UMIC : kraje o średnio-wysokich dochodach

W celu zharmonizowania prezentacji tego wskaźnika został on również przeliczony bez uwzględnienia projektów regionalnych i nierozdysponowanych środków.

W nowym wykazie DAC, który wszedł w życie w 2008 r., kilka krajów OLIC zaliczono do kategorii LMIC, a są to: Kamerun, Republika Zielonego Przylądka, Indie, Republika Mołdowy, Mongolia, Nikaragua i Republika Konga